

Statenvoorstel 77/17

Voorgestelde behandeling

Procedurevergadering : 20 november 2017

PS-vergadering : *Wordt ingevuld door de griffie*

Onderwerp

Beleidsactualisatie BrUG

Datum

7 november 2017

Documentnummer

4270195

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant

Samenvatting

De tussentijdse evaluatie van de beleidsvisie Brabant Uitnodigend Groen (BrUG) leidt tot een actualisatie van het natuurbeleid. Om de continuering van twee belangrijke deelprogramma's van dit beleid (Biodiversiteit & Leefgebieden en Natuur & Samenleving) te waarborgen, wordt een beroep gedaan op de bestuursakkoordmiddelen die zijn gereserveerd voor ecologische structuurversterking. Daarnaast zal een addendum bij de grondnota moeten zorgen voor een versnelling van de grondverwerving zodat het Natuurnetwerk Brabant (NNB) tijdig kan worden gerealiseerd. Deze versnelling heeft effect op de opdracht van het GOB. Ook bevat het voorstel enkele wijzigingen die ten goede komen aan het flexibel inspelen op vragen van buiten en het beperken van risico's.

Het voorstel

1. Instemmen met beleidsactualisatie van BrUG.
2. Instemmen met de inzet van €35 mln van de bestuursakkoordmiddelen voor het deelprogramma Biodiversiteit & Leefgebieden (begrotingswijziging).
3. Instemmen met de inzet van €6 mln van de bestuursakkoordmiddelen voor het deelprogramma Natuur & Samenleving (begrotingswijziging).
4. Instemmen met de inzet van de resterende ILG-middelen voor Natte Natuurparels, enclaves in het NNB en voor sleutelprojecten (initiatieven uit de samenleving) en het saldo op te nemen in reserve Natuur, waarna de reserve ILG wordt opgeheven (begrotingswijziging).
5. Instemmen met het Addendum 2 bij de Provinciale grondnota 2013.
6. Instemmen met de aanpak van de herijking en het verlengen van de pilot EVZ's in 2018.
7. Instemmen met de actualisatie van de opdracht aan het GOB.

8. Instemmen met het ontschotten van de middelen voor het Natuurnetwerk Brabant.
9. Instemmen met de aangepaste KPI's van het GOB.

Datum

7 november 2017

Documentnummer

4270195

Aanleiding

In 2012 is de beleidsvisie BrUG vastgesteld (klik [hier](#) voor de visie), de looptijd is tot 2022. In deze visie is de nieuwe koers uitgezet voor versterking van de Brabantse natuur. Halverwege de planperiode (in 2017) zijn het doelbereik, de uitvoering, de effectiviteit, de efficiency en de rol van de provincie geëvalueerd. De hoofddoelen van BrUG zijn niet ter discussie gesteld in de evaluatie omdat daar geen aanleiding toe was en het een tussentijdse evaluatie betrof. De evaluatie is aangekondigd in de Onderzoeks- en Adviesagenda van 2017. Middels een memo gedeputeerde zijn PS op 14 juli 2017 geïnformeerd over de uitkomsten van de tussentijdse evaluatie.

In bijlage 1 wordt een overzicht geschetst van de totale beleidsactualisatie naar aanleiding van de tussentijdse evaluatie. Een deel van de actualisatie vertaalt zich in bovenstaande beslispunten. De noodzakelijke versnelling van de grondverwerving heeft ook effect op de opdracht aan de GOB BV. Daarnaast bevat het voorstel enkele wijzigingen die ten goede komen aan het flexibel inspelen op vragen van buiten en het beperken van het risico op het niet behalen van de gestelde doelen.

Bevoegdheid

Provinciale Staten hebben op 21 september 2012 de beleidsvisie BrUG vastgesteld.

De bevoegdheid voor het aanpassen van de kaders uit de grondnota berust bij PS. De aanpassingen op de grondnota staan in het addendum. GS zijn verantwoordelijk voor de uitvoering binnen door PS vastgestelde kaders.

Doel

De provincie heeft als doel om de biodiversiteit Brabantbreed te versterken en om natuur en landschap een plek te geven in de samenleving.

Argumenten

1.

1.1. *Naar aanleiding van de tussentijdse evaluatie is een actualisatie van het beleid vereist*

De evaluatie van BrUG en de toestandrapportage van de natuur geven aanleiding om het beleid zoals beschreven in bijlage 1 te actualiseren. Deze beleidsactualisatie is randvoorwaardelijk voor het behalen van de doelen op het gebied van biodiversiteit en is ook gericht op het beter laten functioneren van het uitnodigende karakter van dit beleid.

2.

2.1 *Systeemherstelmaatregelen hebben lokaal positief effect*

Uit de tussentijdse evaluatie en de toestandrapportage van de natuur komt naar voren dat milieu- en watercondities grote druk leggen op het herstel van biodiversiteit in Brabant. Natuurherstelmaatregelen en systeemmaatregelen die worden genomen in het kader van het leefgebiedenbeleid en Natura 2000/PAS hebben lokaal positief effect. Voor de maatregelen voor Natura 2000/PAS ontvangt de provincie een bijdrage via het provinciefonds. Het leefgebiedenbeleid is echter een structurele opgave zonder structurele middelen en bevat wettelijke taken rondom rode lijst soorten. Omdat de resultaten van dit beleid duidelijk effect sorteren, is het van belang dat het leefgebiedenbeleid in de toekomst wordt voortgezet en geïntensiveerd. Voor een voortzetting en intensivering van het beleid gedurende de looptijd van BrUG is €35 mln benodigd (€7 mln per jaar met ingang van 2018). De financiële consequenties en consequenties voor de prestaties van deze begrotingswijziging zijn te vinden in bijlage 2.

Datum

7 november 2017

Documentnummer

4270195

3.

3.1 Het deelprogramma Natuur & Samenleving draagt in grote mate bij aan het bereiken van één van de hoofddoelen van BrUG

Eén van de hoofddoelen van BrUG is natuur en landschap een plek geven in de samenleving. Het deelprogramma Natuur & Samenleving draagt bij aan het bereiken van dit doel door onder andere samen met partijen (gemeenten, agrarische ondernemers, bedrijfsleven en particulieren) groen in de dagelijkse leefomgeving te realiseren. Voor een continuering van het beleid gedurende de looptijd van BrUG is €6 mln benodigd (€1,5 mln per jaar met ingang van 2019). In bijlage 1 is aangegeven waar het programma zich de komende vijf jaar op gaat focussen. De financiële consequenties en consequenties voor de prestaties van deze begrotingswijziging is te vinden in bijlage 2.

4.

4.1 De inzet van de resterende ILG middelen voor het NNB sluit aan bij het oorspronkelijk doel van de middelen en biedt ruimte aan kansen

De ILG middelen waren ooit bedoeld voor investeringen in het landelijke gebied.

De Natte Natuurparels (NNP) hebben een hoge natuurwaarde. Een aantal NNP's zijn destijds echter niet in het Rijksdeel van het NNB opgenomen. De consequentie hiervan is dat deze NNP's enkel in aanmerking komen voor het subsidiepercentage van 50%, in tegenstelling tot de rest van de NNP's in Brabant. Met de inzet van €3 mln van de resterende ILG middelen kan, in samenspraak met het betreffende waterschap, gekeken worden naar mogelijke oplossingen.

Daarnaast bevinden zich binnen het NNB enclaves, kleine oppervlaktes agrarische grond die als integraal onderdeel van grotere natuurgebieden zijn meebegrensd als NNB. Bij vaststelling van BrUG bestond geen aanleiding om hiervoor het verwervingsinstrument in te zetten. Inmiddels is echter gebleken dat in sommige gevallen een negatieve invloed uitgaat van

deze gronden op het omliggende natuurgebied. In een aantal gebieden zit er bij uitvoerende partijen energie om deze gronden aan te kopen en in te richten. Op deze vraag uit de gebieden willen wij inspelen met de inzet van €9 mln. Dit leidt niet tot een aanpassing van de begrenzing van het bestaande NNB.

Daarnaast wordt €2 mln vanuit de ILG-middelen gereserveerd voor sleutelprojecten die inspelen op initiatieven uit de samenleving.

Datum

7 november 2017

Documentnummer

4270195

5.

5.1 De verruiming van de mogelijkheden voor grondverwerving in het addendum is een noodzakelijke versnelling

Een belangrijke pijler van BrUG is het realiseren van het Natuurnetwerk Brabant (NNB). Het accent van de inzet van de middelen, de capaciteitsinzet en de activiteiten heeft in de afgelopen periode vooral gelegen op het behalen van de doelen van deze pijler. De pijler draagt sterk bij aan de verbetering van de biodiversiteit in Brabant, maar ook aan de kwaliteit van de Brabantse leefomgeving. De ambitie is om het gehele NNB in 2027 af te ronden. Op dit moment is het tempo waarmee dat gebeurt nog te laag om dat doel te behalen.

Uit de tussentijdse evaluatie blijkt dat het beschikbaar krijgen van grond op de juiste plaats een belangrijk probleem vormt. De evaluatie geeft aan dat het hebben van ruilgrond en kunnen aankopen van gehele bedrijven (incl. bedrijfsgebouwen) randvoorwaardelijk is voor het kunnen faciliteren van een dergelijke versnelling. Hiervoor zal de grondnota middels een addendum (zie bijlage 3) worden aangepast, inclusief het verruimen van het bestaande investeringskrediet voor de aankoop van ruilgronden

5.2 De versnelling van de grondverwerving kan in combinatie met de ondersteunende maatregelen bij de versnelling van de transitie van de veehouderij tot een win-win situatie leiden

Om de grondverwerving te versnellen worden de volgende maatregelen voorgesteld:

- Aankoop van gehele bedrijven (grond en bedrijfsgebouwen) binnen het NNB.
- Aankoop van ruilgronden buiten het NNB t.b.v. de realisatie van het NNB.

Deze maatregelen hebben een nauwe relatie met onderdelen van het Uitvoeringsprogramma ondersteunende maatregelen transitie veehouderij. Zo biedt de aankoop van ruilgronden t.b.v. het NNB aan stoppende agrariërs extra mogelijkheden om op korte termijn hun gronden te verkopen.

6.

6.1 Het afgelopen jaar is een stijging in het aantal subsidieaanvragen voor EVZ's te zien

1 januari 2017 is gestart met een pilot voor de droge (delen van) ecologische verbindingzones (EVZ's), waarbij het subsidiepercentage is opgehoogd van 50% naar 75%. Op dit moment is een stijging in het aantal subsidieaanvragen te zien, die naar alle waarschijnlijkheid een relatie heeft met de ophoging van het percentage. Daarnaast wordt er door gemeenten in samenwerking met waterschappen aan een aantal aanvragen gewerkt dat nog niet is ingediend. Daarom is het van belang om niet opnieuw het subsidiepercentage aan te passen. Dit schept veel onduidelijkheid en onrust bij de aanvragers. Het voorstel is daarom om de pilot met één jaar te verlengen.

Datum

7 november 2017

Documentnummer

4270195

6.2 De herijking voor de EVZ's vereist tijd om uit te werken

Sinds 1 januari 2017 is de nieuwe Wet natuurbescherming van kracht. Met deze wet zijn provincies ook bevoegd gezag voor rode lijst soorten. Dit kan effect hebben op de omvang en ligging van EVZ's. In 2018 zal gewerkt worden aan het in kaart brengen van de opgave voor de noodzakelijke EVZ's. Hierbij zullen de bestaande financiële middelen voor de EVZ's (€88 mln tot en met 2027) als één van de uitgangspunten dienen. Eind 2018 zal een voorstel aan PS worden voorgelegd met de geactualiseerde opgave voor de EVZ's.

7.

7.1 De opgave aan de GOB BV moet worden aangepast aan de actualisatie van BrUG

Bovenstaande beslispunten hebben effect op de opgave van het GOB. Daarnaast is er in het afgelopen jaar gewerkt aan het actualiseren van de basisadministratie en de resterende opgave (in hectares) voor het NNB. Deze geactualiseerde opgave moet worden vertaald naar het GOB. In bijlage 4 zijn alle punten te vinden die betrekking hebben op de opgave van het GOB. De actualisatie heeft geen effect op de macro businesscase van het GOB. De aandeelhoudersinstructie zal worden aangepast aan de geactualiseerde opgave.

8.

8.1 De provincie is verantwoordelijk voor het totale NNB

Sinds 2017 ontvangt de provincie van het Rijk middelen in het provinciefonds (er is dus geen sprake meer van een doeluitkering) voor onder andere het afronden van het NNB. Met de decentralisatie van het natuurbeleid (Natuurpact 2013) is de provincie verantwoordelijk geworden voor het totale NNB. Daarnaast hebben PS in 2014 besloten om €240 mln (door middel van het Groen Ontwikkel Fonds) in te zetten voor het NNB. Op dit moment bestaan er financiële schotten tussen deze twee financiële stromen. Er is echter op dit moment geen noodzaak meer om schotten te hanteren tussen rijks en provinciale middelen (inclusief het GOB fonds). Met dit besluit worden de schotten tussen verwerving, inrichting (zowel provinciaal als rijks) en EVZ's opgeheven.

9.

9.1 De nieuwe KPI's geven een duidelijk beeld over de resultaten van het GOB en sluiten aan bij de wensen van PS

In de evaluatie van de fondsen is geconcludeerd dat gecheckt moet worden of de kpi's van onder andere het GOB voldoende handvatten bieden aan PS om te kunnen sturen. De geactualiseerde kpi's (zie bijlage 5) geven meer inzicht in de behaalde resultaten van het GOB in relatie tot de totaalopgave van het NNB.

Kanttekeningen

1.

1.1 + 2.1 Voor doelbereik is het natuurbeleid afhankelijk van andere opgaves

Het natuur- en landschapsbeleid in Brabant heeft ambitieuze doelen. Om deze doelen te behalen is dit beleid afhankelijk van het doelbereik van andere opgaven zoals:

- De uitvoering van het PMWP (Provinciaal Milieu en Waterplan).
- De versnelling van de transitie van de veehouderij.
- Mobiliteit (ontsnipperingsbeleid).
- De omgevingsvisie.

Maatregelen zoals uitgevoerd voor Natura 2000/PAS en het leefgebiedenprogramma komen pas volledig tot hun recht wanneer ook binnen andere opgaven de doelen worden behaald. Er zal in gezamenlijkheid aan de verschillende opgaves moeten worden gewerkt, waardoor meerdere doelen behaald kunnen worden.

1.2 Er zit een overbegrenzing in de opgave van het NNB

De restantopgave voor het NNB is kleiner dan het huidige kaartbeeld, dit wordt onder andere veroorzaakt doordat in de restantopgave rekening is gehouden met een overbegrenzing; met hectares die al gerealiseerd zijn (bijvoorbeeld door gemeenten) en hectares die niet gerealiseerd hoeven te worden (bijvoorbeeld tuinen en erven). Zowel bij het rijksdeel van het NNB als het provinciale deel van het NNB is rekening gehouden met dat het kaartbeeld ruimer is dan de restantopgave. Er is een risico dat bij het oplossen van de overbegrenzing de verhouding tussen het provinciaal deel en het rijksdeel verschuift. Dit heeft effect op de kostenraming van het NNB en het risico zal daarom periodiek worden gemonitord.

4.

4.1 Met de inzet van de ILG middelen wordt een deel van de opgave van de enclaves aangepakt

Met de resterende ILG middelen kan een deel van de enclaves worden omgevormd naar natuur. Hierbij zal in eerste instantie de focus liggen op enclaves die een negatief effect hebben op de omliggende natuur.

5.

5.1 *De ambitie is om de versnelling binnen de opgave budgetneutraal op te lossen*

Om het NNB in 2027 te kunnen realiseren is een versnelling van de grondverwerving noodzakelijk. Uit de basisadministratie blijkt dat er in totaal voldoende middelen zijn voor de uitvoering het NNB bij ontschot budget. De ambitie is om de versnelling uit te voeren binnen de bestaande middelen. In 2022 (einde looptijd BrUG) zal de balans hiervan worden opgemaakt. Er zijn dan zonnodig nog voldoende mogelijkheden om bij te sturen op de beschikbare middelen, zoals de deadline van de opgave (ook na 2027 ontvangt de provincie middelen van het Rijk) en het ambitieniveau.

Datum

7 november 2017

Documentnummer

4270195

5.2 *De grondnota wordt via een addendum gewijzigd*

Het realiseren van het NNB vindt plaats in een samenspel tussen (manifest)partners, GOB BV, Werkeenheid, provincie en subsidieaanvragers/eindbeheerders. Grondverwerving vormt één van de schakels in het proces om te komen tot natuurrealisatie. Het beschikbaar komen van ruilgrond op korte termijn is een cruciale factor in de versnelling. Het addendum maakt dit mogelijk. De komende tijd wordt met de partners bij de realisering van het NNB onderzocht welke andere voorzieningen getroffen moeten worden om het tempo van realisering van het NNB te verhogen. Pas nadat deze zijn uitgekristalliseerd en duidelijk is welke in een grondnota opgenomen moeten worden, wordt de Grondnota in 2018 integraal herzien, waarbij de rol van de Manifestpartners ook zal worden opgenomen.

5.3 *De versnelling van de grondverwerving brengt extra risico's met zich mee*

Met de inzet van de versnelling van de grondverwerving wordt het risico verkleind dat de opgave niet gehaald gaat worden. Tegelijkertijd brengt het extra risico's met zich mee. In het Addendum (bijlage 3) worden de zes belangrijkste risico's en bijbehorende beheersmaatregelen beschreven.

6.1 *Het verlengen pilot EVZ heeft consequenties*

De pilot voor gemeentelijke, droge EVZ's wordt met een jaar verlengd, maar het totaal beschikbare bedrag voor deze opgave blijft op hetzelfde niveau. De consequenties hiervan worden meegenomen in de herijking van de EVZ's.

8.

8.1 *Inzicht op de ontschotte onderdelen blijft mogelijk*

Met het ontschotten van de verschillende onderdelen (prestaties) blijft het mogelijk om inzicht te geven in de hoeveelheid hectares die worden gerealiseerd (verwerving, inrichting, EVZ) en de middelen die daarvoor ingezet zijn.

Financiën

Bestuursakkoordmiddelen

In het bestuursakkoord is afgesproken dat de ambities op het gebied van natuur, zoals beschreven in BrUG, gehandhaafd blijven. Daarnaast wordt er extra ingezet om tot 'uitnodigend groen' te komen. In het bestuursakkoord zijn middelen gereserveerd voor ecologische structuurversterking (€50 mln). Hiervan is €7 mln gereserveerd voor Connecting Delta en €2 mln voor apparaatskosten. Met het definitief vastleggen van de rest van deze middelen is gewacht tot na de evaluatie van BrUG zodat de middelen ook daar kunnen worden ingezet waar uit de evaluatie blijkt dat het nodig is. In de perspectiefnota van 2017 is dit aangegeven. Met de inzet van €35 miljoen voor de intensivering van de uitvoering van het biodiversiteitsbeleid en €6 miljoen voor de continuering van de verankering van natuur in de samenleving wordt rechtgedaan aan de uitvoering van BrUG.

ILG reserve

De afronding van de Tweede Bestuursovereenkomst Water (BO2) tussen de provincie en de waterschappen kende een positief afwikkelingsverschil van €25,3 mln. Hiervan is een bedrag van €6,6 mln teruggevloeid naar de reserve Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG).

De totale restant ILG middelen bestaat uit €14 mln. Hiervoor is €3 mln. benodigd voor de NNP's en €9 mln. voor de enclaves en €2 mln. voor sleutelprojecten. Het saldo in de reserve ILG per 1-1-2018 te alloceren voor bovengenoemde doelen en dit op te nemen in de reserve Natuurbeheer en Ontwikkeling en tevens de reserve ILG op te heffen.

Versnelling Natuurnetwerk

De ambitie is om de versnelling van de realisatie van het NNB binnen de opgave budgetneutraal uit te voeren. In 2022 (einde looptijd BrUG) zal de balans opgemaakt worden en kan zo nodig worden bijgestuurd.

Europese en internationale zaken

nvt

Planning

- Na vaststelling van de begrotingswijziging/statenvoorstel zal GS de geactualiseerde Aandeelhouders Instructie van het GOB vaststellen en een passende beschikking doen.
- Eind 2018 zal een aangepast Grondnota aan PS worden aangeboden. Hierin zal zowel het Addendum m.b.t. de PAS (vastgesteld door PS op 24 juni 2016) als het Addendum wat in dit voorstel voorligt worden verwerkt.
- Eind 2018 zal een voorstel aan PS worden voorgelegd met de geactualiseerde opgave voor de EVZ's.

Datum

7 november 2017

Documentnummer

4270195

Bijlagen

- Bijlage 1 – Beleidsactualisatie BrUG
- Bijlage 2 – Financiële en inhoudelijke wijziging begroting
- Bijlage 3 – Addendum 2 Grondnota
- Bijlage 4 – Geactualiseerde opgave GOB
- Bijlage 5 – Geactualiseerde KPI's GOB

Datum

7 november 2017

Documentnummer

4270195

Gedeputeerde Staten van Noord Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

ir. A.M. Burger

Opdrachtgever: de heer H.J. van Herk, (073) 681 29 61, hvherk@brabant.nl,
Cluster Natuur, Water en Milieu, programma Natuur.

Opdrachtnemer: mevrouw P.N. Fehres, (073) 681 28 04, pfehres@brabant.nl,
Cluster Natuur, Water en Milieu, programma Natuur.